

Vergaderjaar 2025-2026

33 118 Omgevingsrecht

34 986 Aanvulling en wijziging van de Omgevingswet, intrekking van enkele wetten over de fysieke leefomgeving, wijziging van andere wetten en regeling van overgangsrecht voor de invoering van de Omgevingswet (Invoeringswet Omgevingswet)

HJ¹ **VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG**
Vastgesteld 3 september 2026

De vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening² heeft schriftelijk overleg gevoerd met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening over **diverse stukken over de Omgevingswet**. Bijgaand brengt de commissie hiervan verslag uit. Dit verslag bestaat uit:

- De uitgaande brief van 14 juli 2026.
- De antwoordbrief van 3 september 2026.

De griffier van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,
Dragstra

¹ De letters HJ hebben alleen betrekking op 33 118.

² Samenstelling:

Van Aelst-Den Uijl (SP), Baumgarten (JA21), Beukering (Fractie-Beukering), Croll (D66), Crone (GroenLinks-PvdA), Van Gasteren (Fractie-Van Gasteren), Van der Goot (OPNL), Hartog (Volt), Holterhues (ChristenUnie), Janssen-van Helvoort (GroenLinks-PvdA), Jaspers (BBB), Kanis (D66), Kemperman (FVD), Van Kesteren (PVV), Klip-Martin (VVD), Kluit (GroenLinks-PvdA), Van Langen-Visbeek (BBB), Lieveense (BBB) (voorzitter), Van der Linden (VVD), Martens (GroenLinks-PvdA), Van Meenen (D66), Meijer (VVD), Nicolai (PvdD), Rietkerk (CDA) (ondervoorzitter), Van Rooijen (50PLUS), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Steenkamp (CDA), Thijssen (GroenLinks-PvdA), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers), De Vries (SGP), Walenkamp (Fractie-Walenkamp), Van Wijk (BBB)

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT / VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

Aan de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Den Haag, 14 juli 2026

De vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft kennisgenomen van uw brief van 19 juni jl. met de kabinetsreactie op het tweede reflectierapport 'Werk aan de winkel' van de Evaluatiecommissie Omgevingswet, uw brief van VRO van 10 maart jl. waarmee dit reflectierapport wordt aangeboden en de voortgangsbrief van de uitvoering van de Omgevingswet van 2 maart 2026.³ Naar aanleiding hiervan hebben de leden van de fracties van **GroenLinks-PvdA** en **BBB** enkele vragen. Het lid van de **fractie-Visseren-Hamakers** sluit zich aan bij de vragen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA

De leden van de fractie van **GroenLinks-PvdA** zijn behoorlijk verbaasd over de uitleg die u soms geeft over de toepassing van de instrumenten van de Omgevingswet. Zo lijken kernaspecten van de Omgevingswet anders toegelicht te worden dan tijdens de eerdere behandeling van de wet als bedoeling toegelicht zijn. Als voorbeeld noemen deze leden de inzet van het instrument buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA). Waar tijdens de wetsbehandeling de Omgevingsplanwijziging werd gebracht als hoofdspoor voor gemeenten, roemt u nu de BOPA als het instrument voor gemeentelijke ruimtelijke wijzigingen.⁴ Dit gebeurt, omdat dit instrument vele malen vaker gebruikt wordt dan verwacht en vaker dan de beoogde hoofdroute van een Omgevingsplanwijziging. Deze ontwikkeling wordt nu door u gewaardeerd vanwege de veronderstelde snelheid van procedure. Dat het massale gebruik door de regering niet voorzien was, dat de BOPA later alsnog in Omgevingsplannen verwerkt moet worden (en het proces dus niet alleen langer duurt maar ook rechtsonzekerheid met zich meebrengt) en dat de gevolgen van BOPA-wijzigingen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) voorlopig onzichtbaar blijven voor derde belanghebbenden (met negatieve gevolgen voor inzicht en participatie), roept de vraag op hoe koersvast u bent op het vlak van de Omgevingswet. Hetzelfde kan men zeggen over het gebruik van de procedureel correcte termen voor de plannen van u en de regering, zoals de Nota Ruimte en de Wet op de defensiegereedheid, en de enorme toename van het aantal vergunningsaanvragen. Daarom hebben deze leden allereerst een aantal vragen over hoe u in smalle zin, en de regering in brede zin, de eigen rol zien ten aanzien van het uitdragen en implementeren van het nieuwe stelsel.

1. Hoe ziet de regering, en u als minister in het bijzonder, de eigen rol als hoeder van de Omgevingswet en als stelselverantwoordelijke om het stelsel te laten werken zoals beoogd?
2. Bent u het met de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA eens dat het dan niet helpt wanneer u zelf verwarring zaait door onvoorziene ontwikkelingen te duiden als logisch gevolg van de invoering van Omgevingswet?

³ *Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG; Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HB; Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HA.*

⁴ *Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG, p. 4.*

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft samen met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW) een brandbrief naar de Tweede Kamer gestuurd over de uitvoeringsgevolgen van de Omgevingswet.⁵ Daarin herkennen de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA vele ervaringen waar deze leden voor de invoering van de Omgevingswet voor hebben gewaarschuwd. Het gaat om voorbeelden die variëren van vertraagde vergunningverlening tot een enorme groei aan vergunningsaanvragen en van personeelsgebrek tot enorm stijgende uitvoeringskosten. Daar bovenop komt nog altijd het DSO, dat gebruikers nog steeds tot wanhoop drijft.

3. Kunt u puntsgewijs reflecteren op de zorgen van de decentrale overheden en in concrete en specifieke termen aangeven wat er komende maanden gaat veranderen waardoor deze problemen hanteerbaar worden? Kunt u aangeven wat daarin anders is dan wat er de afgelopen jaren al is ingezet aan oplossingen?
4. Kunt u aangeven waarom de update van het financieel beeld Omgevingswet (i.e. de eerste integrale financiële evaluatie) is uitgesteld van voorjaar naar najaar 2026?
5. Is het mogelijk tekorten bij decentrale overheden te financieren? Zo ja, gebeurt dat in de begroting 2027 nu het financieel beeld pas in het najaar afgerond wordt?
6. Wilt u de Algemene Rekenkamer vragen om onderzoek te doen naar de invoeringskosten bij decentrale overheden en het Rijk van de Omgevingswet, zodat er duidelijke aanbevelingen komen over hoe er de komende jaren verantwoord grip te houden is op de kosten van de Omgevingswet en de uitvoeringslasten voor decentrale overheden beperkt blijven?

De Evaluatiecommissie Omgevingswet maakt zich grote zorgen over de samenhang tussen thema's in de leefomgeving en constateert dat die minder in plaats van meer is geworden, terwijl verbeterde samenhang in de leefomgeving een van de verbeterdoelen van de Omgevingswet is.⁶

7. Wat gaat u op korte termijn doen om deze samenhang te vergroten?
8. De Evaluatiecommissie Omgevingswet is negatief over het verbeterdoel 'leefomgeving centraal'. Wat gaat u doen om deze negatieve trend te keren?
9. Kunt u ingaan op de vraag waarom u zelf blijft bijdragen aan verwarring over de kerninstrumenten van de Omgevingswet door het gebruik van andere termen en instrumenten, zoals Nota Ruimte, gebiedsagenda's, enveloppen et cetera? Kunt u aangeven wat het zwaarwegende belang is waarom u daarvoor andere namen blijft meegeven? Zo niet, waarom niet? Hoe duidt u uw stelselverantwoordelijkheid dan in deze?
10. Kunt u aangeven hoe u het gesprek gevoerd heeft met de minister van LNV bij het toepassen van de kerninstrumenten van de Omgevingswet ten aanzien van het uitwerken van de stikstofaanpak? Bent u van plan om zich in te zetten opdat de beleidsvoorstellen toegepast worden in de vorm van omgevingswetinstrumenten zoals programma's, omgevingsplannen en omgevingsvisie, en dit ook bij andere bewindspersonen uit te dragen?
11. De Evaluatiecommissie Omgevingswet spreekt over gefragmenteerde rechtsbescherming — is er dan nog wel sprake van, zo vragen deze leden zich af — en

⁵ 'Inbreng VNG, IPO en UvW CD RO 11 juni', VNG.nl, 5 juni 2026.

⁶ Bijlage bij *Kamerstukken I* 2025/26, 33.118/34.986, HB.

- duidt dat geschilbeslechting slechter is geworden.⁷ Ook voor vergunningverleners is minder duidelijk geworden aan welke regels een vergunning of vergunningaanvraag moet voldoen. Kan men dan nog spreken van goede uitvoerbaarheid van wetgeving of kan 'kenbaarheid' van de wet bij burgers nog verwacht worden wanneer zelfs de vergunningverleners het niet meer begrijpen? Deze leden lezen graag uw reactie.
12. De Evaluatiecommissie Omgevingswet constateert in aanbeveling één dat het gebruiksgemak en de inzichtelijkheid voor derde-belanghebbenden, eenmalige initiatiefnemers en omwonenden is afgenomen?⁸ Wat moet er gebeuren om deze trend te keren?
 13. De Evaluatiecommissie Omgevingswet is nog steeds negatief over het gebruiksgemak en de inzichtelijkheid van het DSO. Wat is een realistische termijn om de verbeterdoelen van het DSO te behalen? Bent u bereid om het Adviescollege ICT-toetsing te vragen hoe het DSO binnen twaalf maanden wel tot een gebruiksvriendelijk en inzichtelijk systeem kan worden omgebouwd?
 14. U stelt dat de instrumenten van de Omgevingswet door decentrale overheden steeds meer gebruikt worden en dat door betere samenwerking problemen sneller kunnen worden opgelost. Echter, gemeenten worstelen met onderfinanciering van gedecentraliseerde taken, personeelsgebrek en een gebruiksonvriendelijk DSO met nog steeds beperkte functionaliteiten. Ook al zijn er de afgelopen twee jaar verbeteringen toegepast, de problemen zijn manifest en volhardend. Kunt u aangeven waarom u verwacht dat de oplossingen die al langer geboden worden voldoende zijn om de doelen van de Omgevingswet lokaal te realiseren? Leidt meer van hetzelfde doen tot het uit het moeras te trekken van de implementatie van de Omgevingswet?
 15. U geeft volgens deze leden aan dat de verhoging van het aantal vergunningsaanvragen voorzien was en ook bedoeld.⁹ Dat klopt volgens deze leden niet met de werkelijkheid: met de Eerste Kamer is volgens hen regelmatig gewisseld dat onder de Omgevingswet het aantal vergunningsaanvragen juist af zou moeten nemen, omdat er meer volgens de principes van 'toelatingsplanologie' gewerkt zou gaan worden. Aan de voorkant zou er meer toegestaan worden ('ja, mits' in plaats van 'nee, tenzij') en daarvoor zijn vele vergunningplichten ook omgezet naar meldingsplichten. Er werd nadrukkelijk een daling verwacht. Dat het aantal vergunningsaanvragen verviervoudigd is, is dan ook zeer zorgwekkend signaal over de werking van de Omgevingswet. Het lijkt er daarbij op dat het opknippen van vergunningaanvragen strategisch wordt ingezet om niet-vergunbare activiteiten alsnog vergund te krijgen, onder het mom van '1+1=3'. Een veelvoud aan vergunningaanvragen zorgt ook voor meer werk bij gemeenten en minder overzicht bij derde-belanghebbenden en vergunningverleners. Kunt u analyseren wat de oorzaak van de groei is en hoe deze wel of juist niet bijdraagt aan het 'eenvoudig en beter'-principe en het 'leefomgeving centraal'-principe van de Omgevingswet? Welke oplossingen ziet u om het aantal aanvragen weer binnen de perken te brengen, met behoud van bescherming van de kwaliteit van de leefomgeving?
 16. Op 9 maart jl. heeft de voorzieningenrechter van de Rechtbank Zeeland-West-Brabant een uitspraak gedaan rond de onlosmakelijkheid van omgevingsvergunningen.¹⁰ De facto kan dit een groot probleem opleveren voor de natuur omdat de

⁷ Bijlage bij *Kamerstukken I* 2025/26, 33.118/34.986, HB, p. 29.

⁸ Bijlage bij *Kamerstukken I* 2025/26, 33.118/34.986, HB, p. 25.

⁹ Kennismakingsgesprek commissie I&W/VRO met de minister van VRO op 2 juni 2026

¹⁰ ECLI:NL:RBZWB:2026:1349, gepubliceerd 13 maart 2026.

voorzieningenrechter, vanwege het loslaten van de onlosmakelijke samenhang, zich niet bevoegd acht om te beoordelen of voor een activiteit ook een Natura2000-vergunning nodig is en op die grond dus ook niet zal afwijzen. Klopt deze uitleg? Hoe wilt u dan voorkomen dat er activiteiten plaats gaan vinden, met onherstelbare schade aan de natuur tot gevolg, voordat de benodigde Natura2000-vergunning is verstrekt? Hoe wilt u hiermee de kwaliteit van de leefomgeving en met name de natuur borgen?

17. U schrijft dat de vergunningcheck kan helpen om meer zicht te krijgen op benodigde vergunningen.¹¹ Echter, aan het einde van de vergunningcheck staat altijd de boodschap dat er geen rechten kunnen worden ontleend aan de vergunningcheck. Dat geldt dan hoogstwaarschijnlijk ook richting overheden, zo vragen deze leden u. Als dat zo is, hoe kan deze mitigerende maatregel dan helpen om de leefomgeving te beschermen? De tweede vraag is gericht op de uitkomst van de vergunningcheck. In een eerdere vragenwisseling hebben deze leden al aangetoond dat er veel te veel variabele uitkomsten uit een vergunningcheck kunnen komen, afhankelijk van hoe mensen het invullen.¹² Zeven hoogopgeleide rechtenstudenten slaagden er in 2025 al niet in om over precies dezelfde vraag en locatie vergelijkbare antwoorden te krijgen. Iemand die uit de vergunningcheck krijgt dat er geen vergunning aangevraagd hoeft te worden, zal zeker niet snel naar de gemeente stappen om dat te controleren. Kunt u daarom reageren op de vraag wat deze beoogde stap concreet zou moeten verbeteren? Hoeveel aanvragen gaan er beter? Hoe wordt dit gemonitord? Wat zijn de gestelde *Key Performance Indicators* (KPI's)?
18. U stelt: 'De ruimtelijke inpassing van een initiatief kan worden beoordeeld zonder informatie over de bouwtechnische kant van een initiatief en vice versa'.¹³ Dit antwoord vinden deze leden verbijsterend. In een tijd waarin energiesystemen en natuurmaatregelen steeds meer geïntegreerd zijn in bouwtechnische oplossingen, zien deze leden niet hoe de kwaliteit van de leefomgeving bereikt kan worden zonder een duidelijke samenhang tussen ruimte en bouwtechniek. Dit geldt ook in negatieve zin. Hoe kunnen milieunormen bewaakt worden, wanneer bouwvergunningen voor bedrijven afgegeven kunnen worden zonder dat de precieze milieu-impact van een activiteit daarvan bekend is? Of schrijft u hier in bedekte termen dat de rechtszekerheid van initiatiefnemers van geen belang meer is? Overigens gaat deze hele beantwoording in tegen de aard van de Omgevingswet waarbij juist integraliteit centraal zou moeten staan. Graag, tot slot, lezen deze leden dan ook een antwoord op de vraag hoe dit antwoord zich rijmt met de geest van de Omgevingswet.
19. U stelt dat de BOPA een integraal onderdeel is van de instrumenten van de Omgevingswet.¹⁴ Dat klopt, maar het instrument was wel bedoeld als uitzonderingsinstrument en niet als hoofdroute voor Omgevingsplanwijzigingen. De uitleg voor de haperende omgevingsplanwijzigingen door gemeenten lijkt nu te zijn geworden dat de BOPA goed werkt als verkorte procedure (met uitgeklerde procedures) en daarom de voorkeur heeft. Zo kan men niet met de implementatie van wetgeving omgaan en zeker niet rond de evaluatie van een stelselherziening. De vraag zou moeten zijn waarom gemeenten het hoofdspoor niet kiezen. Waarom werken zij niet op basis

¹¹ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG, p. 4.

¹² Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, GQ.

¹³ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG, p. 4.

¹⁴ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG, p. 2.

- van een omgevingsvisie op hun gemeente? Op die vraag en op wat daaraan gedaan kan worden krijgen deze leden graag een reactie.
20. U stelt dat het 'logisch is' dat departementen sectorale doelen nastreven. Dat was niet het punt van de Evaluatiecommissie Omgevingswet.¹⁵ Het punt is dat deze departementen, en overigens ook het (voormalige) departement van uzelf, met aparte wetgeving komen, terwijl die met omgevingsplannen, omgevingsprogramma's of aanpassingen van de Omgevingswet zouden moeten plaatsvinden. Wat bedoelt u daarom met de woorden 'zich blijven inzetten'? U bent stelselverantwoordelijk en ook de regering moet zich aan de wet houden. Kunt u aangeven hoe uw collega's zijn opgeleid bij het toepassen van de instrumenten van de Omgevingswet? Hoe kaart u aan dat de Omgevingswet het juiste spoor is wanneer er een wetsvoorstel voorbij komt dat eigenlijk via een Omgevingswetinstrument zou moeten gebeuren?
 21. Waarom wordt de Nota Ruimte niet gewoon omgedoopt naar de Nationale Omgevingsvisie? Wat is ermee gediend om dit document de Nota Ruimte te laten heten?
 22. In de brief wordt beschreven dat 'procedurele versnellingen' onder de Wet versterking regie volkshuisvesting ook op andere zwaarwegende maatschappelijke belangen kunnen worden toegepast.¹⁶ Echter, tijdens de behandeling van deze wet heeft u aangegeven dat deze uitzonderingen alleen voor volkshuisvesting ingezet kunnen worden. Heeft u de Kamer toendertijd verkeerd geïnformeerd? Of klopt deze beschrijving niet?
 23. U heeft de plan-MER-bruidsschat uitgesteld. Wanneer wordt de bruidsschat voorzien?
 24. Dit betekent ook dat gemeenten nog langer zelf MER's moeten opstellen wanneer regels uit de bruidsschat lokaal kaderstellend en impactvol zijn. Welke extra ondersteuning en onkostenvergoeding geeft het Rijk hiervoor aan gemeenten?
 25. Kunt u aangeven hoe gemeenten moeten omgaan met de negatieve tijdsoverlap tussen het Besluit versterking regie volkshuisvesting en de deadline voor het verplichte ontwerp-omgevingsprogramma volkshuisvesting? Hoe moeten gemeenten weten wat zij moeten doen? Hoe kunnen zij daarbij op verantwoorde wijze aan alle eisen voldoen als die nog niet gepubliceerd zijn?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van BBB

Met belangstelling hebben de leden van de **BBB**-fractie kennisgenomen van het reflectierapport van de Evaluatiecommissie Omgevingswet.¹⁷ Deze leden hebben naar aanleiding daarvan de volgende vragen.

1. Doordat projecten in talloze losse vergunningen worden opgeknipt (het zogenaamde 'confettikanon'), is het voor bevoegde gezagen vrijwel onmogelijk geworden om integraal toezicht te houden en de optelsom (cumulatie) van milieueffecten zoals geur en geluid op een locatie te beoordelen. Met het loslaten van het duidelijke begrip 'inrichting' ('alles binnen het hek') en de overstap naar losse 'milieubelastende activiteiten', zien deze leden nu dat een ondernemer op één bedrijfslocatie zomaar drie tot vijf afzonderlijke vergunningen of meldingen moet indienen voor zaken die elkaar

¹⁵ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG, p. 5.

¹⁶ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG, p. 5.

¹⁷ Bijlage bij Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HB.

- soms ook nog overlappen. Welke stappen worden er gezet om deze regeldruk te verminderen? Wanneer kunnen deze leden hiervan de eerste resultaten verwachten?
2. Doordat projecten in afzonderlijke activiteiten worden opgeknipt, krijgen zowel de ondernemer als de omwonenden te maken met een veelheid aan bezwaar- en beroepsprocedures. Het is voor rechters hierdoor vrijwel onmogelijk geworden om met één uitspraak een geschil te beslechten. Bent u bekend met dit probleem? Wat gaat u doen om de hierdoor ontstane werkdruk voor de rechterlijke macht te verminderen?
 3. Regels voor geur en geluid zijn in hoge mate gedecentraliseerd naar gemeenten, wat in de praktijk leidt tot afwijkende regelgeving. Op welke manier borgt u een gelijk speelveld en voorkomt u dat bedrijven te maken krijgen met specifieke eisen van decentrale overheden die afwijken van de landelijke standaard?
 4. Door de verschuiving van vergunningplichten naar algemene regels en de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), verschuift het toezicht naar handhaving áchteraf. Gemeenten lopen hierdoor legesinkomsten mis, terwijl de werklust voor toezichthouders en handhavers toeneemt en er onvoldoende capaciteit is om goed toezicht te houden. Is dit probleem bij u bekend? Zijn hier gesprekken over gaande met de VNG? Wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat de gemeenten en omgevingsdiensten voldoende mensen en middelen hebben om dit toezicht achteraf uit te voeren, zonder dat de veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving in het geding komen?
 5. Het Omgevingsloket en de vergunningcheck blijken in de praktijk een digitaal doolhof te zijn vol juridische taal met een ontmoedigend aantal vragen. Bovendien werkt het systeem zo dat een eenmaal ingediende foutieve aanvraag niet gewijzigd kan worden, maar helemaal opnieuw moet worden ingediend. Werkt dit systeem het niet aanvragen van een vergunning voor eenvoudige werkzaamheden niet in de hand? Melden zich meer mensen bij de gemeente voor eenvoudige aanvragen? Deze leden lezen hier graag een toelichting op.
 6. Ook het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) blijft volgens veel gebruikers moeilijk te gebruiken. Kunt u aangeven hoeveel publieke middelen inmiddels zijn uitgegeven aan het DSO en waarom het gebruiksgemak nog steeds onvoldoende is?
 7. De Omgevingswet is juist bedoeld om álle belangen in de fysieke leefomgeving integraal af te wegen. De regering komt ondertussen met sectorale noodwetgeving, zoals het voorstel voor de Wet op de defensiegereedheid. Erkent u dat de keuze voor specifieke sectorale wetgeving de fundamentele en de rechtmatigheid van de Omgevingswet kan ondermijnen? Wat maakt dat de regering desondanks deze keuze maakt? Deze leden lezen hier graag een toelichting op.
 8. Door de combinatie van open normen (zorgplichten), onduidelijkheid over het activiteitenbegrip en het afwachtende gedrag van overheden, ervaren ondernemers in de praktijk een soort 'omgekeerde bewijslast' wanneer zij met innovatieve oplossingen komen. Gemeenten durven experimenten met bijvoorbeeld nieuwe stalsystemen niet meer te vergunnen. Hoe zorgt u ervoor dat ondernemers de noodzakelijke stappen kunnen zetten in verduurzaming en innovatie, als het huidige wettelijke stelsel leidt tot onzekerheid, dure onderzoeken en uitstel van bestuurlijke keuzes?
 9. De Evaluatiecommissie Omgevingswet signaleert een toename van 'vrijwillige programma's' en beleidsnota's van overheden buiten de formele instrumenten van de

Omgevingswet om, waarvan de juridische status onduidelijk is.¹⁸ Het risico hiervan is dat noodzakelijke procedures, zoals de verplichte participatie, gepasseerd worden en de democratische controle nagenoeg ontbreekt. Welke maatregelen neemt u om deze ontwikkeling te stoppen?

10. Bij de toelichting op deze evaluatie bleek dat een aantal zaken buiten de opdracht van de Evaluatiecommissie Omgevingswet valt.¹⁹ Wie heeft de opdracht van de Evaluatiecommissie vastgesteld en hoe luidt deze precies? Zijn hierop aanpassingen mogelijk?
11. Kunt u aangeven wat er tot op heden is gebeurd met de uitkomsten van de evaluaties?
12. De Evaluatiecommissie Omgevingswet stelt dat de beoogde samenhangende benadering van de leefomgeving onder druk staat.²⁰ Hoe kunt u verklaren dat een van de kernredenen voor invoering van de Omgevingswet juist nu lijkt te verslechteren in plaats van te verbeteren?
13. Gemeenten geven volgens deze leden aan dat het omzetten naar één integraal omgevingsplan een enorme en complexe opgave is. Acht u het realistisch dat alle gemeenten de deadline van 2032 halen, zeker gezien de beperkte capaciteit bij veel kleine gemeenten?
14. Het rapport laat zien dat de buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) massaal wordt gebruikt.²¹ Is dit niet een teken dat het omgevingsplaninstrument onvoldoende functioneert? Hoe voorkomt u dat deze tijdelijke oplossing structureel wordt?

De vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag **voor het einde van het zomerreces van de Kamer**.

R. Lieveense

Voorzitter van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

¹⁸ Bijlage bij *Kamerstukken I* 2025/26, 33.118/34.986, HB, p. 31.

¹⁹ Bijlage bij *Kamerstukken I* 2025/26, 33.118/34.986, HB, p. 36; Technische briefing toelichting Evaluatiecommissie Omgevingswet op Reflectierapport Omgevingswet 2025 'Werk aan de Winkel' bij de commissie I&W/VRO, 9 juni 2026.

²⁰ Bijlage bij *Kamerstukken I* 2025/26, 33.118/34.986, HB, p. 4.

²¹ Bijlage bij *Kamerstukken I* 2025/26, 33.118/34.986, HB.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 september 2026

De leden van de vaste commissie voor Infrastructuur & Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van de Eerste kamer hebben mij per brief van 14 juli 2026 vragen gesteld over de Omgevingswet. Hierbij stuur ik u de beantwoording van de gestelde vragen.

De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

E. Boekholt-O'Sullivan

Schriftelijke vragen van de leden van de vaste commissie voor Infrastructuur & Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van de Eerste Kamer

Schriftelijke vragen over het tweede reflectierapport van de Evaluatiecommissie Omgevingswet
'Werk aan de winkel' met kabinetsreactie en voortgang uitvoering Omgevingswet vierde kwartaal
2025

Ingezonden: 14 juli 2026

Kenmerk: 181626

De vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft kennisgenomen van uw brief van 19 juni jl. met de kabinetsreactie op het tweede reflectierapport 'Werk aan de winkel' van de Evaluatiecommissie Omgevingswet, uw brief van VRO van 10 maart jl. waarmee dit reflectierapport wordt aangeboden en de voortgangsbrief van de uitvoering van de Omgevingswet van 2 maart 2026.²² Naar aanleiding hiervan hebben de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en BBB enkele vragen. Het lid van de fractie-Visseren-Hamakers sluit zich aan bij de vragen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA

De leden van de fractie van **GroenLinks-PvdA** zijn behoorlijk verbaasd over de uitleg die u soms geeft over de toepassing van de instrumenten van de Omgevingswet. Zo lijken kernaspecten van de Omgevingswet anders toegelicht te worden dan tijdens de eerdere behandeling van de wet als bedoeling toegelicht zijn. Als voorbeeld noemen deze leden de inzet van het instrument buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA). Waar tijdens de wetsbehandeling de Omgevingsplanwijziging werd gebracht als hoofdspoor voor gemeenten, roemt u nu de BOPA als het instrument voor gemeentelijke ruimtelijke wijzigingen.²³ Dit gebeurt, omdat dit instrument vele malen vaker gebruikt wordt dan verwacht en vaker dan de beoogde hoofdroute van een Omgevingsplanwijziging. Deze ontwikkeling wordt nu door u gewaardeerd vanwege de veronderstelde snelheid van procedure. Dat het massale gebruik door de regering niet voorzien was, dat de BOPA later alsnog in Omgevingsplannen verwerkt moet worden (en het proces dus niet alleen langer duurt maar ook rechtsonzekerheid met zich meebrengt) en dat de gevolgen van BOPA-wijzigingen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) voorlopig onzichtbaar blijven voor derde belanghebbenden (met negatieve gevolgen voor inzicht en participatie), roept de vraag op hoe koersvast u bent op het vlak van de Omgevingswet. Hetzelfde kan men zeggen over het gebruik van de procedureel correcte termen voor de plannen van u en de regering, zoals de Nota Ruimte en de Wet op de defensiegereedheid, en de enorme toename van het aantal vergunningsaanvragen. Daarom hebben deze leden allereerst een aantal vragen over hoe u in smalle zin, en de regering in brede zin, de eigen rol zien ten aanzien van het uitdragen en implementeren van het nieuwe stelsel.

1. Hoe ziet de regering, en u als minister in het bijzonder, de eigen rol als hoeder van de Omgevingswet en als stelselverantwoordelijke om het stelsel te laten werken zoals beoogd?

Antwoord:

Het stelsel van de Omgevingswet biedt instrumenten en procedures voor beleid en de realisatie van beleid gericht op het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving voor alle bestuurslagen. De Omgevingswet sluit aan bij de bestaande taak- en verantwoordelijkheidsverdeling: taken en bevoegdheden worden uitgeoefend door de ministers en bevoegde gezagen die daar primair verantwoordelijk voor zijn. De ministeriële stelselverantwoordelijkheid richt zich op het functioneren van het stelsel van de Omgevingswet in zijn geheel. Er is in de Omgevingswet ook plaats voor sectorale regels, zolang deze niet geïsoleerd van elkaar tot stand komen. Uitgangspunt bij de bouw van het stelsel van de Omgevingswet was namelijk dat activiteiten binnen de fysieke leefomgeving van invloed op elkaar zijn.

De regelgeving onder het stelsel van de Omgevingswet wordt voortdurend gewijzigd. Daarmee krijgt bijvoorbeeld nieuw beleid uit het coalitieakkoord vorm of worden Europese regels geïmplementeerd. Dit gebeurt steeds door de betreffende vakministers en volgens de gebruikelijke wetgevingsprocedures met uw Kamer. Dit is bijvoorbeeld terug te zien bij de Wet versterking regie op de volkshuisvesting en de Wet op de Defensiegereedheid, waarbij de verantwoordelijke vakministers nieuwe regels stellen voor de realisatie van eigen beleid. Vanuit mijn stelselverantwoordelijkheid als minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening kijk ik mee of deze wetgeving past binnen het stelsel van de Omgevingswet. Daarnaast bekijk ik of in het stelsel (technische) aanpassingen nodig zijn. Dit gebeurt onder andere aan de hand van signalen uit de praktijk. Ook ga ik vanuit mijn coördinerende rol samen met andere departementen in het fysieke domein aan de slag met de 'Vereenvoudigingsopgave voor de Fysieke Leefomgeving en Volkshuisvesting'²⁴ [voetnoot Kamerstukken II, 32847-1499, Kamerbrief Stand van zaken

²² Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG; Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HB; Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HA.

²³ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG, p. 4.

²⁴ Kamerstukken II, 32847-1499, Kamerbrief Stand van zaken Actieagenda STOER & Vereenvoudigingsopgave Fysieke Leefomgeving en Volkshuisvesting

Actieagenda STOER & Vereenvoudigingsopgave Fysieke Leefomgeving en Volkshuisvesting] als onderdeel van de opdracht in het coalitieakkoord om te komen tot een slagvaardige overheid. In dit kader heeft dit voorjaar de internetconsultatie van het wetsvoorstel Wijzigingswet Omgevingswet stelselaspecten plaatsgevonden die onderdeel uitmaakt van de eerste tranche van de Vereenvoudigingswet, waarmee periodiek wetten en regels worden vereenvoudigd en die ik hoop rond het einde van dit jaar aan te bieden aan uw Kamer.

2. Bent u het met de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA eens dat het dan niet helpt wanneer u zelf verwarring zaait door onvoorziene ontwikkelingen te duiden als logisch gevolg van de invoering van Omgevingswet?

Antwoord:

Met elke nieuwe wet moet ervaring opgedaan worden, zo ook met de Omgevingswet. Onvoorziene ontwikkelingen zijn een onderdeel van de implementatie van een nieuwe wet. Hiermee omgaan en implementeren is een leerproces. De praktijkervaringen zijn mede de basis voor veranderingen in het stelsel. Hierdoor blijft het stelsel in beweging om aan te sluiten aan de behoeften. Het doel van de Omgevingswet – het beter beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving – blijft hierbij onveranderd. Vanuit de verschillende monitoren en de jaarlijkse voortgangsbrief houden we uw Kamer op de hoogte van deze ontwikkelingen.

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft samen met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW) een brandbrief naar de Tweede Kamer gestuurd over de uitvoeringsgevolgen van de Omgevingswet.²⁵ Daarin herkennen de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA vele ervaringen waar deze leden voor de invoering van de Omgevingswet voor hebben gewaarschuwd. Het gaat om voorbeelden die variëren van vertraagde vergunningverlening tot een enorme groei aan vergunningsaanvragen en van personeelsgebrek tot enorm stijgende uitvoeringskosten. Daar bovenop komt nog altijd het DSO, dat gebruikers nog steeds tot wanhoop drijft.

3. Kunt u puntsgewijs reflecteren op de zorgen van de decentrale overheden en in concrete en specifieke termen aangeven wat er komende maanden gaat veranderen waardoor deze problemen hanteerbaar worden? Kunt u aangeven wat daarin anders is dan wat er de afgelopen jaren al is ingezet aan oplossingen?

Antwoord:

De zorgen van de decentrale overheden neem ik serieus en ik begrijp de behoefte aan concrete en specifieke oplossingen. Samen met onder andere het IPO, de UvW en de VNG werk ik al aan veel van de punten die in de brief worden genoemd. Voor wat betreft het versnellen van het transitieproces voor het omgevingsplan lever ik, samen met de VNG, extra uitvoeringsondersteuning voor gemeenten. Dit doe ik door middel van werkplaatsen, leertrajecten in verschillende regio's en één-op-één-ondersteuning. In mijn volgende voortgangsbrief over de uitvoering van de Omgevingswet – die uw Kamer eind 2026 kan verwachten – ga ik uitgebreider in op de genoemde punten in de brief.

4. Kunt u aangeven waarom de update van het financieel beeld Omgevingswet (i.e. de eerste integrale financiële evaluatie) is uitgesteld van voorjaar naar najaar 2026?

Antwoord:

Het klopt dat de financiële evaluatie in het najaar van 2026 naar uw Kamer wordt gestuurd. Dit is later dan verwacht, aangezien er meer tijd nodig was om alle benodigde gegevens van de bevoegde gezagen te verzamelen. In afstemming met de interbestuurlijke partners is daarom besloten meer tijd te nemen voor het onderzoek. Hiermee voorkomen we dat de rapportage gebaseerd zou zijn op een te beperkte respons.

5. Is het mogelijk tekorten bij decentrale overheden te financieren? Zo ja, gebeurt dat in de begroting 2027 nu het financieel beeld pas in het najaar afgerond wordt?

Antwoord:

Interbestuurlijk is afgesproken ná oplevering van de financiële evaluaties het gesprek met elkaar te voeren wanneer significant buiten de scope van de financiële afspraken wordt getreden. Op het moment dat de begroting 2027 aan uw Kamer wordt aangeboden, is de integrale financiële evaluatie nog niet afgerond.

²⁵ 'Inbreng VNG, IPO en UvW CD RO 11 juni', VNG.nl, 5 juni 2026.

6. Wilt u de Algemene Rekenkamer vragen om onderzoek te doen naar de invoeringskosten bij decentrale overheden en het Rijk van de Omgevingswet, zodat er duidelijke aanbevelingen komen over hoe er de komende jaren verantwoord grip te houden is op de kosten van de Omgevingswet en de uitvoeringslasten voor decentrale overheden beperkt blijven?

Antwoord:

Interbestuurlijk is een proces afgesproken om de invoering van de Omgevingswet financieel zorgvuldig te monitoren. Dit wordt uitgevoerd door een onafhankelijk consortium. Dit consortium bestaat uit specialistische bedrijven die de benodigde kennis en ervaring hebben om dergelijk onderzoek uit te voeren. De Algemene Rekenkamer voert geen onderzoeken uit bij gemeenten, provincies en waterschappen. Haar bevoegdheid beperkt zich tot het Rijk en organisaties die een publieke rijkstaak uitvoeren.

De Evaluatiecommissie Omgevingswet maakt zich grote zorgen over de samenhang tussen thema's in de leefomgeving en constateert dat die minder in plaats van meer is geworden, terwijl verbeterde samenhang in de leefomgeving een van de verbeterdoelen van de Omgevingswet is.²⁶

7. Wat gaat u op korte termijn doen om deze samenhang te vergroten?

Antwoord:

De Evaluatiecommissie Omgevingswet stelt dat de samenhangende benadering onder druk staat door het vaker los indienen van vergunningaanvragen en door recente sectorale wetsinitiatieven. Zoals ook aangegeven in de kabinetsreactie zet ik erop in om die initiatieven zo goed mogelijk in te passen in het stelsel.²⁷ De samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving komt tot uiting in de toepassing van de instrumenten onder de Omgevingswet, zoals de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Gemeenten en provincies moeten uiterlijk op 1 januari 2027 beschikken over een omgevingsvisie. Om het omgevingsplan op te stellen, hebben gemeenten tot eind 2031 de tijd. Er wordt dus nog volop gewerkt aan de (voorbereidingen op werken met de) nieuwe instrumenten van de Omgevingswet en daarmee ook aan het doel voor een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. De bevoegde gezagen worden bij de veranderopgave door het Rijk en de koepels ondersteund.

8. De Evaluatiecommissie Omgevingswet is negatief over het verbeterdoel 'leefomgeving centraal'. Wat gaat u doen om deze negatieve trend te keren?

Antwoord:

Het verbeterdoel 'Leefomgeving centraal' was één van de vier verbeterdoelen voor de stelselherziening van het omgevingsrecht. Deze grootschalige stelselherziening heeft gezorgd voor de bundeling van 26 sectorale wetten in één integrale Omgevingswet, waarin de samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving centraal staat. De Evaluatiecommissie heeft in haar onderzoek 'Werk aan de winkel: reflectierapport Omgevingswet 2025' gekeken naar twee instrumenten binnen het stelsel van de Omgevingswet, namelijk de algemene regels en de omgevingsvergunningen. De Evaluatiecommissie vindt dit niet de instrumenten die een bijdrage kunnen leveren aan het verbeterdoel 'Leefomgeving centraal', maar is niet negatief over het verbeterdoel zelf.

Voor wat betreft de algemene regels geeft de Evaluatiecommissie aan dat de algemene rijksregels niet het primaire instrument zijn voor het komen tot een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving, maar dat decentrale regelgeving, zoals het omgevingsplan, hier meer geschikt voor is. Voor wat betreft de omgevingsvergunningen geeft de Evaluatiecommissie aan dat door de keuze voor 'activiteiten' onder de Omgevingswet, er eerder sprake is van versnippering dan samenhang. Zij verwijst hierbij naar verschillende veranderingen onder de Omgevingswet, zoals het loslaten van het vereiste van onlosmakelijke samenhang en van de aanhaakplicht en de introductie van de (milieubelastende) activiteiten in plaats van het begrip 'inrichting'. De Omgevingswet gaat uit van een nieuwe systematiek waarbij flexibiliteit en minder regeldruk voor de burger/initiatiefnemer meer centraal staat. Er wordt gewerkt aan het leren werken met de instrumenten van de Omgevingswet. De bevoegde gezagen worden bij de veranderopgave door het Rijk en de koepels ondersteund.

²⁶ Bijlage bij Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HB.

²⁷ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG

9. Kunt u ingaan op de vraag waarom u zelf blijft bijdragen aan verwarring over de kerninstrumenten van de Omgevingswet door het gebruik van andere termen en instrumenten, zoals Nota Ruimte, gebiedsagenda's, enveloppen et cetera? Kunt u aangeven wat het zwaarwegende belang is waarom u daarvoor andere namen blijft meegeven? Zo niet, waarom niet? Hoe duidt u uw stelselverantwoordelijkheid dan in deze?

Antwoord:

Mijns inziens draag ik niet bij aan de verwarring rondom de verschillende terminologieën rondom de instrumenten van de Omgevingswet. De term gebiedsagenda's en enveloppen worden, voor zover bij mij bekend, niet gebruikt voor instrumenten onder de Omgevingswet. De Nota Ruimte is de naam van het document, maar het instrument zelf is de nationale omgevingsvisie, zoals bedoeld in de Omgevingswet. Met deze titel wordt verwezen naar de traditie van Nota's ruimte, die door de jaren heen een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland. Dit is ook in de Ontwerp-Nota Ruimte en de bijbehorende communicatie duidelijk naar voren gebracht. Als minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening richt mijn ministeriële stelselverantwoordelijkheid zich op het functioneren van het stelsel van de Omgevingswet, zoals ik al eerder aangaf in uw eerste vraag.

10. Kunt u aangeven hoe u het gesprek gevoerd heeft met de minister van LNV bij het toepassen van de kerninstrumenten van de Omgevingswet ten aanzien van het uitwerken van de stikstofaanpak? Bent u van plan om zich in te zetten opdat de beleidsvoorstellen toegepast worden in de vorm van omgevingswetinstrumenten zoals programma's, omgevingsplannen en omgevingsvisie, en dit ook bij andere bewindspersonen uit te dragen?

Antwoord:

Binnen de ministeriële taskforce Landbouw, Natuur en Stikstof (TF LNS) heb ik met de minister van LNV het gesprek gevoerd over de samenhangende aanpak voor Landbouw, Natuur en Stikstof zoals deze is verwoord in de Kamerbrief 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof' van 26 juni 2026.

Deze samenhangende aanpak zal per onderdeel verder worden uitgewerkt, waarbij een aantal beleidsonderdelen zullen worden vertaald in wetgeving. De Omgevingswet is dé wet voor de fysieke leefomgeving, wat met zich meebrengt dat verschillende departementen gebruik maken van het instrumentarium dat de Omgevingswet biedt ten behoeve van hun opgave. Als stelselverantwoordelijke voor de Omgevingswet zie ik toe op de juiste implementatie van die wetgeving en bewaak en stimuleer ik het toepassen van de verschillende instrumenten.

Op dit moment wordt op het thema stikstof en natuurherstel ook al gebruik gemaakt van het verplicht instrument 'programma' in de vorm van het reeds bestaande Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering. Dat instrument zal ook benut worden voor de verdere uitwerking van de samenhangende aanpak. Voor het werk aan de Natuurherstelverordening zal eveneens sprake zijn van een programma onder de Omgevingswet: het Natuurplan. Dit programma is zelfbindend voor het Rijk. Verder gaat de eerdergenoemde Kamerbrief over de samenhangende aanpak voor Landbouw, Natuur en Stikstof ook uit van het toepassen van een aantal instrumenten van de Omgevingswet, zoals algemene rijksregels en decentrale regels, instructieregels en omgevingswaarden in het omgevingsplan. De instrumenten van de Omgevingswet zullen dus ook worden benut voor de maatregelen zoals aangekondigd in de Kamerbrief.

11. De Evaluatiecommissie Omgevingswet spreekt over gefragmenteerde rechtsbescherming — is er dan nog wel sprake van, zo vragen deze leden zich af — en duidt dat geschilbeslechting slechter is geworden.²⁸ Ook voor vergunningverleners is minder duidelijk geworden aan welke regels een vergunning of vergunningaanvraag moet voldoen. Kan men dan nog spreken van goede uitvoerbaarheid van wetgeving of kan 'kenbaarheid' van de wet bij burgers nog verwacht worden wanneer zelfs de vergunningverleners het niet meer begrijpen? Deze leden lezen graag uw reactie.

Antwoord:

De Evaluatiecommissie Omgevingswet geeft aan dat door de mogelijkheid van het los aanvragen van omgevingsvergunningen er ook sprake is van losse bezwaar- en beroepsprocedures waardoor het beeld van het gehele initiatief ontbreekt. Initiatiefnemers kunnen in het nieuwe stelsel zelf

²⁸ Bijlage bij Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HB, p. 29.

bepalen of zij losse vergunningen voor verschillende activiteiten willen aanvragen (enkelvoudige aanvraag), of kiezen voor het aanvragen van een vergunning voor meerdere activiteiten (meervoudige aanvraag). In sommige gevallen is er sprake van de coördinatieregeling en is gelijktijdig aanvragen verplicht. Voordeel van een enkelvoudige aanvraag voor de initiatiefnemer is dat deze gefaseerd zijn benodigde vergunningen kan aanvragen, wat meer flexibiliteit biedt. Zo kan de meest kritische vergunning eerst worden aangevraagd, voordat er geld en energie worden geïnvesteerd in overige aanvragen met bijbehorende stukken en onderzoeken.

Inmiddels zijn er meerdere rechterlijke uitspraken gedaan over het vervallen van de onlosmakelijke samenhang onder de Omgevingswet. Hierin wordt bevestigd dat het aan de aanvrager zelf is om te bepalen wat wel en niet gelijktijdig wordt aangevraagd. De aanvrager blijft zelf verantwoordelijk voor het beschikken over de vereiste vergunningen. Via de vergunning voor de omgevingsplanactiviteit kan het bevoegd gezag, veelal de gemeente, bij de beoordeling van de evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL), de uitvoerbaarheid toetsen aan de hand van een vergelijking tussen de oude en de nieuwe situatie.

12. De Evaluatiecommissie Omgevingswet constateert in aanbeveling één dat het gebruiksgemak en de inzichtelijkheid voor derde-belanghebbenden, eenmalige initiatiefnemers en omwonenden is afgenomen?²⁹ Wat moet er gebeuren om deze trend te keren?

Antwoord:

Uit het reflectierapport Omgevingswet 2025 van de Evaluatiecommissie blijkt dat zij heeft onderzocht in hoeverre de algemene rijksregels voor activiteiten een bijdrage leveren aan de verbeterdoelen van de Omgevingswet.³⁰ Wat betreft het verbeterdoel 'Inzichtelijkheid, Voorspelbaarheid en Gebruiksgemak;' blijkt het beeld niet eenduidig. Het oordeel is afhankelijk van de gebruikersgroep. Sommige initiatiefnemers vinden het gebruiksgemak toegenomen en voor anderen is het minder inzichtelijk welke vergunningen zij moeten aanvragen. Volgens het reflectierapport lost de Vergunningcheck dat op dit moment onvoldoende op.

De Evaluatiecommissie geeft aan dat voor particulieren, incidentele aanvragers en derde-belanghebbenden – zoals omwonenden – de complexiteit bij het aanvragen van vergunningen is toegenomen, omdat er meer mogelijkheden zijn voor enkelvoudige aanvragen. Door de vele wijzigingen die zijn ingevoerd³¹ is het volgens de Evaluatiecommissie met name voor particulieren, kleine en middelgrote bedrijven minder inzichtelijk geworden welke vergunningen zij moeten aanvragen.

De Omgevingswet gaat uit van een nieuwe systematiek rondom vergunningaanvragen waarbij flexibiliteit en minder regeldruk voor de burger/initiatiefnemer meer centraal staat. Burgers/initiatiefnemers zijn steeds vaker vrij in het kiezen van de volgorde en momenten waarop zij vergunningen aanvragen. Dit vraagt, zoals aangegeven bij het antwoord op vraag 8, om nieuwe werkwijzen van de bevoegde gezagen.

De Vergunningcheck speelt een belangrijke rol bij het inzichtelijk maken van benodigde vergunningen. Hierdoor wordt de complexiteit van het aanvragen van vergunningen verminderd, zeker wanneer initiatiefnemers (mogelijk) meerdere vergunningen voor hun initiatief nodig hebben. De kwaliteit van de Vergunningcheck is voor een belangrijk deel afhankelijk van de input die alle bevoegde gezagen leveren. De komende jaren zullen de bevoegde gezagen steeds meer input leveren aan het DSO waardoor de kwaliteit van de Vergunningcheck zal toenemen. Daarnaast blijf ik werken aan de verbetering van de technische aspecten van de Vergunningcheck. Via de Regels op de Kaart functie kunnen derde-belanghebbenden zien welke regels er op welke locatie gelden. Besluiten van bevoegde gezagen worden, net als voor de invoering van de Omgevingswet, ook bekendgemaakt via de reguliere kanalen als het gemeenteblad.

13. De Evaluatiecommissie Omgevingswet is nog steeds negatief over het gebruiksgemak en de inzichtelijkheid van het DSO. Wat is een realistische termijn om de verbeterdoelen van het

²⁹ Bijlage bij Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HB, p. 25.

³⁰ Bijlage bij Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HB, p. 24-25

³¹ Zoals het loslaten van de onlosmakelijke samenhang en de aanhaakplicht natuurvergunningen; de introductie van de MBA en 'de knip' in de bouwvergunning.

DSO te behalen? Bent u bereid om het Adviescollege ICT-toetsing te vragen hoe het DSO binnen twaalf maanden wel tot een gebruiksvriendelijk en inzichtelijk systeem kan worden omgebouwd?

Antwoord:

De constatering van de Evaluatiecommissie dat verbetering van de inzichtelijkheid van het DSO verbeterd kan worden neem ik serieus. Gebruiksvriendelijkheid is nog steeds een aandachtspunt en er worden continu stappen gezet om de gebruiksvriendelijkheid en inzichtelijkheid van het gehele DSO te verbeteren. De afgelopen periode zijn concrete stappen gezet, mede op basis van gebruikerstesten, op onder meer Regels op de Kaart en de Vergunningcheck. Uit deze gebruikerstesten komt ook naar voren, dat de gebruiksvriendelijkheid en de inzichtelijkheid van het DSO nog niet voldoende zijn. Daarom ligt de focus op verbetering van het DSO. Daarnaast geldt dat het verbeteren van de gebruiksvriendelijkheid niet alleen door techniek te bereiken is. De kwaliteit, begrijpelijkheid, consistentie en complexiteit van de inhoud die overheden in het DSO ontsluiten zijn minstens zo bepalend.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft gebruiksvriendelijkheid als belangrijk thema aangedragen bij het Adviescollege ICT-toetsing (AcICT). In maart heb ik een brief ontvangen van AcICT dat zij onderzoek gaan doen naar het DSO. Zij start in september en de verwachting is dat in het eerste kwartaal van 2027 uw Kamer wordt geïnformeerd over de bevindingen van AcICT. Het onderzoek zal gaan over het beheer en onderhoud van het DSO-LV. Er wordt specifiek gekeken naar de effectiviteit van het huidige beheer, de kwaliteit van de updates en de wijze waarop het stelsel wordt onderhouden. Of zij binnen dit onderzoek ook zullen focussen op gebruiksvriendelijkheid bepaalt AcICT zelf.

14. U stelt dat de instrumenten van de Omgevingswet door decentrale overheden steeds meer gebruikt worden en dat door betere samenwerking problemen sneller kunnen worden opgelost. Echter, gemeenten worstelen met onderfinanciering van gedecentraliseerde taken, personeelsgebrek en een gebruiksonvriendelijk DSO met nog steeds beperkte functionaliteiten. Ook al zijn er de afgelopen twee jaar verbeteringen toegepast, de problemen zijn manifest en volhardend. Kunt u aangeven waarom u verwacht dat de oplossingen die al langer geboden worden voldoende zijn om de doelen van de Omgevingswet lokaal te realiseren? Leidt meer van hetzelfde doen tot het uit het moeras te trekken van de implementatie van de Omgevingswet?

Antwoord:

Ik zie dat steeds meer bevoegde stappen aan het zetten zijn om te werken met de Omgevingswet. Een stelselwijziging van deze omvang, zoals de Omgevingswet, heeft logischerwijs meer tijd nodig om volledig uit te kristalliseren. Zo ondersteun ik, in samenwerking met de bestuurlijke koepels, de bevoegde gezagen met deze transitie. De aanpak voor ondersteuning van gemeenten, waterschappen, provincies, rijkspartijen en uitvoeringsorganisaties vul ik over het algemeen flexibel in, zodat de ondersteuning zoveel mogelijk aansluit op de situatie en behoefte uit de praktijk. Ook zijn maatwerk en ondersteuning één-op-één in bepaalde gevallen mogelijk. Op die manier kan ik organisaties gericht ondersteunen, waarbij de aard van de ondersteuning kan verschillen.

15. U geeft volgens deze leden aan dat de verhoging van het aantal vergunningsaanvragen voorzien was en ook bedoeld.³² Dat klopt volgens deze leden niet met de werkelijkheid: met de Eerste Kamer is volgens hen regelmatig gewisseld dat onder de Omgevingswet het aantal vergunningsaanvragen juist af zou moeten nemen, omdat er meer volgens de principes van 'toelatingsplanologie' gewerkt zou gaan worden. Aan de voorkant zou er meer toegestaan worden ('ja, mits' in plaats van 'nee, tenzij') en daarvoor zijn vele vergunningplichten ook omgezet naar meldingsplichten. Er werd nadrukkelijk een daling verwacht. Dat het aantal vergunningsaanvragen verviervoudigd is, is dan ook zeer zorgwekkend signaal over de werking van de Omgevingswet. Het lijkt er daarbij op dat het opknippen van vergunningaanvragen strategisch wordt ingezet om niet-vergunbare activiteiten alsnog vergund te krijgen, onder het mom van '1+1=3'. Een veelvoud aan vergunningaanvragen zorgt ook voor meer werk bij gemeenten en minder overzicht bij derde-belanghebbenden en vergunningverleners. Kunt u analyseren wat de oorzaak van de

³² Kennismakingsgesprek commissie I&W/VRO met de minister van VRO op 2 juni 2026

groei is en hoe deze wel of juist niet bijdraagt aan het 'eenvoudig en beter'-principe en het 'leefomgeving centraal'-principe van de Omgevingswet? Welke oplossingen ziet u om het aantal aanvragen weer binnen de perken te brengen, met behoud van bescherming van de kwaliteit van de leefomgeving?

Antwoord:

Gemiddeld zijn er in de eerste twee jaar ongeveer 183.500 vergunningen per jaar aangevraagd. In dit aantal is rekening gehouden met digitaal en niet-digitale aanvragen³³. Onder de Wabo lag dit aantal op ongeveer 187.000 vergunningen per jaar. De veronderstelling dat het aantal vergunningsaanvragen is verviervoudigd onder de Omgevingswet klopt niet. Daarbij is een harde vergelijking tussen de Omgevingswet en de Wabo erg lastig. Met de invoering van de Omgevingswet is er namelijk bewust gekozen voor meer flexibiliteit en de mogelijkheid om enkelvoudige aanvragen te doen.

Verder staat het een initiatiefnemer vrij om voor het beoogde project alle benodigde activiteiten via één aanvraag in te dienen, maar de initiatiefnemer kan ook de aanvragen voor de activiteiten opsplitsen. De veronderstelling dat vergunningaanvragen strategisch worden opgesplitst om niet-vergunbare activiteiten alsnog vergund te krijgen, herken ik niet. Voor sommige initiatiefnemers zal het juist van belang zijn de meest kritische vergunning eerst aan te vragen en te verkrijgen. Dit is juist één van de voordelen van de Omgevingswet.

Daarnaast klopt het dat de Omgevingswet vanuit de gedachte van ontwikkelplanologie bij planvorming verschuiving van vergunningplichten naar meer algemene regels ondersteunt. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de decentrale overheden zelf verantwoordelijk zijn voor de uitvoering hiervan in hun omgevingsplan. Gelet op het feit dat veel gemeenten nog in een transitieperiode zitten, is het logisch dat de verschuiving nog nauwelijks zichtbaar is. Of en in hoeverre de verschuiving terug te zien is wordt meegenomen in de Invoeringstoets, waarbij ook aandacht is voor de meldingsplicht. De voorbereidingen voor de Invoeringstoets zijn in volle gang, maar het blijkt omvangrijker dan aanvankelijk voorzien. Uw Kamer kan de Invoeringstoets eind dit jaar verwachten.

16. Op 9 maart jl. heeft de voorzieningenrechter van de Rechtbank Zeeland-West-Brabant een uitspraak gedaan rond de onlosmakelijkheid van omgevingsvergunningen.³⁴ De facto kan dit een groot probleem opleveren voor de natuur omdat de voorzieningenrechter, vanwege het loslaten van de onlosmakelijke samenhang, zich niet bevoegd acht om te beoordelen of voor een activiteit ook een Natura2000-vergunning nodig is en op die grond dus ook niet zal afwijzen. Klopt deze uitleg? Hoe wilt u dan voorkomen dat er activiteiten plaats gaan vinden, met onherstelbare schade aan de natuur tot gevolg, voordat de benodigde Natura2000-vergunning is verstrekt? Hoe wilt u hiermee de kwaliteit van de leefomgeving en met name de natuur borgen?

Antwoord:

In de genoemde voorlopige voorziening lagen meerdere omgevingsvergunningen voor, waaronder een omgevingsvergunning voor het ruimtelijk bouwen en een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Er was geen omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit verleend en die lag daarom ook niet voor. Een rechter is in een gerechtelijke procedure alleen bevoegd te oordelen over een besluit dat in die procedure voorligt en wordt bestreden. Een van de verzoekers stelde echter dat een dergelijke Natura 2000-vergunning wel nodig was. De voorzieningenrechter is in dat geval niet bevoegd te beoordelen of er terecht dan wel onterecht geen omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit is verleend. Dat betekent echter niet dat onherstelbare schade aan natuur is toegestaan. Er kan pas met de realisatie van een project worden gestart als alle benodigde vergunningen zijn verleend. Een betrokkene kan via een handhavingsverzoek bij een rechter laten toetsen of er (on)terecht geen omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit is aangevraagd dan wel verleend.

Als een project gevolgen heeft voor de natuur en er geen omgevingsvergunning is aangevraagd kan een betrokkene zich wenden tot het bevoegd gezag met een verzoek om handhaving. Als er ten

³³ Bevoegde gezagen krijgen nog steeds te maken met aanvragen die op een andere wijze (via papier) worden ingediend. Het aantal niet digitale vergunningen is een inschatting.

³⁴ ECLI:NL:RBZWB:2026:1349, gepubliceerd 13 maart 2026.

onrechte geen vergunning is aangevraagd dan wel verleend, en bepaalde gevolgen voor de natuur niet zijn uit te sluiten, dan zal het bevoegd gezag in beginsel moeten handhaven.

17. U schrijft dat de vergunningcheck kan helpen om meer zicht te krijgen op benodigde vergunningen.³⁵ Echter, aan het einde van de vergunningcheck staat altijd de boodschap dat er geen rechten kunnen worden ontleend aan de vergunningcheck. Dat geldt dan hoogstwaarschijnlijk ook richting overheden, zo vragen deze leden u. Als dat zo is, hoe kan deze mitigerende maatregel dan helpen om de leefomgeving te beschermen? De tweede vraag is gericht op de uitkomst van de vergunningcheck. In een eerdere vragenwisseling hebben deze leden al aangetoond dat er veel te veel variabele uitkomsten uit een vergunningcheck kunnen komen, afhankelijk van hoe mensen het invullen.³⁶ Zeven hoogopgeleide rechtenstudenten slaagden er in 2025 al niet in om over precies dezelfde vraag en locatie vergelijkbare antwoorden te krijgen. Iemand die uit de vergunningcheck krijgt dat er geen vergunning aangevraagd hoeft te worden, zal zeker niet snel naar de gemeente stappen om dat te controleren. Kunt u daarom reageren op de vraag wat deze beoogde stap concreet zou moeten verbeteren? Hoeveel aanvragen gaan er beter? Hoe wordt dit gemonitord? Wat zijn de gestelde Key Performance Indicators (KPI's)?

Antwoord:

De Vergunningcheck is bedoeld als hulpmiddel om initiatiefnemers inzicht te geven in de regels die mogelijk van toepassing zijn op een voorgenomen activiteit. De meerwaarde van de Vergunningcheck ligt in het bieden van vroegtijdige informatie en het vergroten van de transparantie over de regels die van toepassing kunnen zijn. De uitkomst van de Vergunningcheck is gebaseerd op de antwoorden die de gebruiker zelf invult. Verschillen in de interpretatie van vragen en de ingevoerde gegevens kunnen daarom leiden tot verschillende uitkomsten. Om die reden wordt ook expliciet aangegeven dat aan de uitkomst van de Vergunningcheck geen rechten kunnen worden ontleend.

Het doel van de Vergunningcheck is om initiatiefnemers te ondersteunen bij het bepalen welke vervolgstappen mogelijk nodig zijn. De Vergunningcheck helpt daarmee om aanvragen beter voor te bereiden en om initiatiefnemers eerder in het proces bewust te maken van de belangen en regels die een rol kunnen spelen bij hun initiatief. Zonder dit hulpmiddel zouden initiatiefnemers verschillende regelingen moeten raadplegen of direct contact moeten opnemen met bevoegd gezagen om dit inzicht te verkrijgen.

Er zijn op dit moment geen landelijke KPI's beschikbaar waarmee kan worden vastgesteld hoeveel aanvragen door de Vergunningcheck aantoonbaar 'beter' verlopen. Wel worden gebruiksgegevens, gebruikerspanels en signalen uit de uitvoeringspraktijk voortdurend benut om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren. Hierbij kan worden gedacht aan het verbeteren van vragenbomen, formuleringen en de begrijpelijkheid van het Omgevingsloket.

18. U stelt: 'De ruimtelijke inpassing van een initiatief kan worden beoordeeld zonder informatie over de bouwtechnische kant van een initiatief en vice versa'.³⁷ Dit antwoord vinden deze leden verbijsterend. In een tijd waarin energiesystemen en natuurmaatregelen steeds meer geïntegreerd zijn in bouwtechnische oplossingen, zien deze leden niet hoe de kwaliteit van de leefomgeving bereikt kan worden zonder een duidelijke samenhang tussen ruimte en bouwtechniek. Dit geldt ook in negatieve zin. Hoe kunnen milieunormen bewaakt worden, wanneer bouwvergunningen voor bedrijven afgegeven kunnen worden zonder dat de precieze milieu-impact van een activiteit daarvan bekend is? Of schrijft u hier in bedekte termen dat de rechtszekerheid van initiatiefnemers van geen belang meer is? Overigens gaat deze hele beantwoording in tegen de aard van de Omgevingswet waarbij juist integraliteit centraal zou moeten staan. Graag, tot slot, lezen deze leden dan ook een antwoord op de vraag hoe dit antwoord zich rijmt met de geest van de Omgevingswet.

Antwoord:

Het moment waarop een integrale afweging wordt gemaakt tussen bouwmogelijkheden, gebruiksmogelijkheden (waaronder energiesystemen) en milieunormen en dergelijke is tijdens het

³⁵ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG, p. 4.

³⁶ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, GQ.

³⁷ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG, p. 4.

maken van het omgevingsplan. Daarin vindt de integrale afweging plaats in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL).

Met de genoemde passage in de kabinetsreactie op het reflectierapport van de Evaluatiecommissie wordt bedoeld dat iedere vergunningplichtige activiteit wordt beoordeeld op zijn eigen merites. In zoverre is het stelsel van de Omgevingswet niet gewijzigd ten aanzien van voorheen geldende regelgeving. Wel is de keuze gemaakt om sommige activiteiten niet meer gekoppeld aan te vragen, zoals de aanhaakplicht dat vereiste. Onder de voorheen geldende regelgeving werd ook elke activiteit op hun eigen merites beoordeeld, ook al werden de gekoppelde activiteiten in één procedure behandeld. De koppeling van activiteiten had in zoverre alleen invloed op de te volgen procedure, niet op de inhoudelijk beoordeling van de desbetreffende activiteit.

19. U stelt dat de BOPA een integraal onderdeel is van de instrumenten van de Omgevingswet.³⁸ Dat klopt, maar het instrument was wel bedoeld als uitzonderingsinstrument en niet als hoofdroute voor Omgevingsplanwijzigingen. De uitleg voor de haperende omgevingsplanwijzigingen door gemeenten lijkt nu te zijn geworden dat de BOPA goed werkt als verkorte procedure (met uitgekilde procedures) en daarom de voorkeur heeft. Zo kan men niet met de implementatie van wetgeving omgaan en zeker niet rond de evaluatie van een stelselherziening. De vraag zou moeten zijn waarom gemeenten het hoofdspoor niet kiezen. Waarom werken zij niet op basis van een omgevingsvisie op hun gemeente? Op die vraag en op wat daaraan gedaan kan worden krijgen deze leden graag een reactie.

Antwoord:

De Omgevingsvisie, het omgevingsplan en de BOPA zijn verschillende instrumenten. Een omgevingsvisie is een instrument waarin bevoegde gezagen hun beleidsvisie voor de lange termijn vastleggen. Dit instrument kan echter geen kader zijn om projecten direct mogelijk te maken en te vergunnen.

Een BOPA is een vergunning terwijl het omgevingsplan algemeen verbindende regels bevat. Een BOPA wijzigt het omgevingsplan niet en kan daarmee geen hoofdroute zijn voor een omgevingsplanwijziging. Een BOPA wordt verleend via een vergunning en kan een individueel project mogelijk maken. Zodra dat project is gerealiseerd is de vergunning uitgewerkt.

Een omgevingsplan bevat regels die voor herhaalde toepassing bedoeld zijn, zogeheten algemeen verbindende voorschriften. Een gerealiseerd project moet binnen die regels passen om de bestaanszekerheid naar de toekomst te borgen.

Elke gemeente heeft met de invoering van de Omgevingswet van rechtswege een omgevingsplan, dat een tijdelijk deel omvat. Dit moet op termijn worden omgezet in het nieuwe deel van het omgevingsplan dat aan alle eisen van de Omgevingswet voldoet. Daar hebben gemeenten tot 2032 de tijd voor gekregen. Tot die tijd – en zolang het omgevingsplan nog niet is omgezet in het nieuwe deel – is het begrijpelijk dat gemeenten voor een BOPA kiezen om een project mogelijk te maken. Uiteindelijk dienen sommige BOPA's binnen een bepaalde termijn verwerkt te worden in het omgevingsplan.

20. U stelt dat het 'logisch is' dat departementen sectorale doelen nastreven. Dat was niet het punt van de Evaluatiecommissie Omgevingswet.³⁹ Het punt is dat deze departementen, en overigens ook het (voormalige) departement van uzelf, met aparte wetgeving komen, terwijl die met omgevingsplannen, omgevingsprogramma's of aanpassingen van de Omgevingswet zouden moeten plaatsvinden. Wat bedoelt u daarom met de woorden 'zich blijven inzetten'? U bent stelselverantwoordelijk en ook de regering moet zich aan de wet houden. Kunt u aangeven hoe uw collega's zijn opgeleid bij het toepassen van de instrumenten van de Omgevingswet? Hoe kaart u aan dat de Omgevingswet het juiste spoor is wanneer er een wetsvoorstel voorbij komt dat eigenlijk via een Omgevingswetinstrument zou moeten gebeuren?

Antwoord:

³⁸ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG, p. 2.

³⁹ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG, p. 5.

De Omgevingswet biedt de generieke instrumenten en procedures die door alle departementen worden gebruikt. Ik zet mij ervoor in om nieuwe sectorale wetgeving buiten het stelsel om zoveel mogelijk te vermijden. Binnen de Omgevingswet wordt ruimte gelaten voor sectorale regels, zoals regels met betrekking tot natuur, water en cultureel erfgoed. Dit betekent dat de ministeries die verantwoordelijk zijn voor een bepaalde sector de regels voor die sector ook kunnen wijzigen. Bijvoorbeeld om nieuw beleid uit het coalitieakkoord vorm te geven of Europese regels te implementeren. Daarnaast worden de verschillende kerninstrumenten van de Omgevingswet eveneens gebruikt. Zo is er een nationale omgevingsvisie en zijn er verschillende omgevingsprogramma's en projectbesluiten van het Rijk te zien in het DSO.

Tegelijkertijd is de Omgevingswet een vereenvoudigingswet waarin veel oude wetten zijn samengevoegd. Zoals aangegeven in de kabinetsreactie op het rapport van de Evaluatiecommissie Omgevingswet zet het huidige kabinet zich in om nieuwe en bestaande (sectorale) regels goed te laten landen in het stelsel van de Omgevingswet en waar mogelijk te vereenvoudigen zoals dit ook als opdracht in het coalitieakkoord is opgenomen.

21. Waarom wordt de Nota Ruimte niet gewoon omgedoopt naar de Nationale Omgevingsvisie? Wat is ermee gediend om dit document de Nota Ruimte te laten heten?

Antwoord:

Zoals in de beantwoording op vraag 9 van de fractie van GroenLinks-PvdA al is aangegeven is de Nota Ruimte de titel van het document en het instrument is de nationale omgevingsvisie, zoals bedoeld onder de Omgevingswet. Dit is in onder andere de Ontwerp-Nota Ruimte en bijbehorende communicatie ook altijd duidelijk aangegeven. De titel refereert daarmee aan de traditie van Nota's Ruimte die de afgelopen decennia een belangrijke rol hebben gespeeld in de ordening van Nederland. Tegelijkertijd wordt deze ingevuld zoals bedoeld bij het instrument nationale omgevingsvisie. Het is een zelfbindend Rijkskader voor alle aspecten in de fysieke leefomgeving; de regels of afspraken hierin gelden alleen voor de partijen die het document hebben vastgesteld.

22. In de brief wordt beschreven dat 'procedurele versnellingen' onder de Wet versterking regie volkshuisvesting ook op andere zwaarwegende maatschappelijke belangen kunnen worden toegepast.⁴⁰ Echter, tijdens de behandeling van deze wet heeft u aangegeven dat deze uitzonderingen alleen voor volkshuisvesting ingezet kunnen worden. Heeft u de Kamer toentertijd verkeerd geïnformeerd? Of klopt deze beschrijving niet?

Antwoord:

De procedurele versnellingen uit de Wet versterking regie volkshuisvesting kunnen ook op andere besluiten voor projecten van zwaarwegend maatschappelijk belang worden toegepast. In de memorie van toelichting van de Wet versterking regie volkshuisvesting zijn naast woningbouwprojecten ook energieprojecten expliciet genoemd als mogelijk aan te wijzen categorieën van projecten.⁴¹

In het Besluit versterking regie volkshuisvesting is opgenomen dat de procedurele versnellingen uit de Wet versterking regie volkshuisvesting gaan gelden voor woningbouwprojecten van ten minste een woning.⁴² Versterking van de elektriciteitsinfrastructuur is ook essentieel om nieuwe woonwijken aan te sluiten op het stroomnet. Dit is tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de beide Kamers ook zo toegelicht. Zo worden deze procedurele versnellingen met het Besluit versnelling energieprojecten ook van toepassing op de aangewezen energieprojecten met een spanningsniveau van 21 kV of meer. Dit besluit is bij uw Kamer voorgehangen en zal op 1 oktober 2026 in werking treden.⁴³ Daarnaast zijn er via de Tweede Kamer amendementen van het lid Wijen-Nas⁴⁴, en de amendementen van de leden Wijen-Nas en Vijlbrief⁴⁵ vier artikelen toegevoegd aan de

⁴⁰ Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HG, p. 5.

⁴¹ Memorie van toelichting bij het voorstel voor de Wet versterking regie volkshuisvesting, Kamerstukken II 2023/24, 36512, nr. 3, blz. 40, 42, 110 en 153

⁴² Art.10.26f Omgevingsbesluit als ingevoerd door het Besluit versterking regie volkshuisvesting jo art. 16.87a, eerste lid Ow

⁴³ Staatsblad 2026, 211

⁴⁴ Kamerstukken II 2024/25 36 512, nr. 101 - nieuw artikel 16.83b Ow, Kamerstukken II 2024/25 36 512, nr. 54 nieuw artikel 16.86a

⁴⁵ Kamerstukken II 2024/25 36 512, nr. 100 - nieuw artikel 16.87b, Kamerstukken II 2024/25 36 512, nr. 99 - nieuw artikel 16.83a Ow

Omgevingswet die zien op versnelling in de beroepsfase. Deze amendementen zien alleen op woningbouwprojecten.

Ook in verschillende brieven aan uw Kamer over de voortgang van de energietransitie bent u geïnformeerd over de voorgenomen toepassing van de procedurele versnellingen voor elektriciteitsprojecten uit de Wet versterking regie volkshuisvesting.⁴⁶

23. U heeft de plan-MER-bruidsschat uitgesteld. Wanneer wordt de bruidsschat voorzien?

Antwoord:

De bruidsschat is de term voor een verzameling van milieuregels die met de inwerkingtreding van de Omgevingswet van het Rijk zijn overgedragen aan de decentrale overheden. Naar aanleiding van de bestuurlijke afspraak met de VNG en de UvW met het oog op het Nevele-arrest is een plan-MER gemaakt voor deze overgedragen milieuregels. Dit plan-MER is begin 2025 ter inzage gelegd op het platform participatie⁴⁷ en is voorgelegd aan de Commissie mer voor advies.

Het MER rapport is niet uitgesteld. Het bijbehorende definitieve Programma Overgedragen Milieuregels Omgevingswet (POMO), waaraan het MER is gekoppeld, is nog niet definitief vastgesteld. Dit najaar zal het definitieve programma worden gepubliceerd in het DSO en op platformparticipatie.nl. Het MER is reeds gepubliceerd op platformparticipatie.nl en op de website van de Commissie mer waar zij ook haar advies op de MER heeft gedeeld.⁴⁸

24. Dit betekent ook dat gemeenten nog langer zelf MER's moeten opstellen wanneer regels uit de bruidsschat lokaal kaderstellend en impactvol zijn. Welke extra ondersteuning en onkostenvergoeding geeft het Rijk hiervoor aan gemeenten?

Antwoord:

Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor wijzigingen van hun omgevingsplan en het bepalen of er sprake is van een verplichting tot het opstellen van een MER voor die wijzigingen. De MER overgedragen milieuregels Omgevingswet is geen vervanging hiervoor en biedt enkel inspiratie en informatie die soms kan worden (her)gebruikt bij het wijzigen van het omgevingsplan.

Om gemeenten te helpen de bruidsschat te verwerken in hun omgevingsplan is informatie gebundeld op de website van het Informatiepunt Leefomgeving.⁴⁹ Hier staat ook de handreiking hoe om te gaan met het verwerken van de regels in het omgevingsplan en het maken van een plan-MER.⁵⁰ Ook staat daar een beslisschema om te kijken of er sprake is van een plan-mer-plicht.

25. Kunt u aangeven hoe gemeenten moeten omgaan met de negatieve tijdsoverlap tussen het Besluit versterking regie volkshuisvesting en de deadline voor het verplichte ontwerp-omgevingsprogramma volkshuisvesting? Hoe moeten gemeenten weten wat zij moeten doen? Hoe kunnen zij daarbij op verantwoorde wijze aan alle eisen voldoen als die nog niet gepubliceerd zijn?

Antwoord:

Ik heb met de koepels afgesproken dat Rijk en gemeenten hun volkshuisvestingsprogramma binnen 1 jaar na inwerkingtreding gereed hebben, namelijk op 1 juli 2027. Voor provincies geldt een termijn van 1,5 jaar, met als einddatum 1 januari 2028. Deze termijnen worden opgenomen in het Koninklijk besluit waarin ook de overgangsrechtelijke termijnen staan. Het Besluit versterking regie volkshuisvesting zal naar verwachting op 1 januari 2027 in werking treden. De koepels hebben aangegeven met deze termijnen uit de voeten te kunnen.

⁴⁶ Brief van 18 oktober 2023 van de toenmalige Minister voor Klimaat en Energie, Kamerstukken II 29023, nr. 451 [kst-29023-451.pdf](#); Februari 2024: [Kamerbrief voortgang Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat | Rijksoverheid.nl](#); December 2024: [Kamerbrief over voortgang van het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat \(MIEK\) en nationale energieprojecten | Rijksoverheid.nl](#); Brief van 25 april 2025 van de toenmalige Minister van Klimaat Groene Groei, Kamerstukken II 2024/25, 29023, nr. 566 [Kamerstuk 29023, nr. 566 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#), p. 4 en bijlage daarbij (nr. 2 op programma: [blg-1194695.pdf](#))

⁴⁷ 31 maart t/m 13 mei 2025: zienswijzen over het ontwerp-programma en plan-MER POMO | Platform Participatie

⁴⁸ Programma Overgedragen Milieuregels Omgevingswet (POMO) - Commissie mer

⁴⁹ IPLO: [Alles over de bruidsschat | Informatiepunt Leefomgeving](#)

⁵⁰ IPLO: [Handreiking plan-mer voor decentrale milieuregels | Informatiepunt Leefomgeving](#)

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van BBB

Met belangstelling hebben de leden van de BBB-fractie kennisgenomen van het reflectierapport van de Evaluatiecommissie Omgevingswet.⁵¹ Deze leden hebben naar aanleiding daarvan de volgende vragen.

1. Doordat projecten in talloze losse vergunningen worden opgeknipt (het zogenaamde 'confettikanon'), is het voor bevoegde gezagen vrijwel onmogelijk geworden om integraal toezicht te houden en de optelsom (cumulatie) van milieueffecten zoals geur en geluid op een locatie te beoordelen. Met het loslaten van het duidelijke begrip 'inrichting' ('alles binnen het hek') en de overstap naar losse 'milieubelastende activiteiten', zien deze leden nu dat een ondernemer op één bedrijfslocatie zomaar drie tot vijf afzonderlijke vergunningen of meldingen moet indienen voor zaken die elkaar soms ook nog overlappen. Welke stappen worden er gezet om deze regeldruk te verminderen? Wanneer kunnen deze leden hiervan de eerste resultaten verwachten?

Antwoord:

De term 'confettikanon' verwijst naar de verschillende meldingen en informatieverplichtingen voor milieubelastende activiteiten uit het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Deze komen digitaal via de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV) binnen bij het zaaksysteem van het bevoegd gezag, vaak de gemeente. Hierna worden ze doorgestuurd naar het zaaksysteem van de omgevingsdiensten. De omgevingsdiensten krijgen de 'opgeknipte' informatie binnen in hun systeem en hebben moeite om de informatie compleet te krijgen en correct te verwerken. In overleg met omgevingsdiensten en bevoegde gezagen werken we aan een oplossing in het DSO-LV om het aantal 'opgeknipte' formulieren voor omgevingsdiensten te verlagen. Dit najaar worden hiervoor de eerste testen gedaan.

2. Doordat projecten in afzonderlijke activiteiten worden opgeknipt, krijgen zowel de ondernemer als de omwonenden te maken met een veelheid aan bezwaar- en beroepsprocedures. Het is voor rechters hierdoor vrijwel onmogelijk geworden om met één uitspraak een geschil te beslechten. Bent u bekend met dit probleem? Wat gaat u doen om de hierdoor ontstane werkdruk voor de rechterlijke macht te verminderen?

Antwoord:

Het door u geschetste beeld ten aanzien van de rechtspraak herken ik niet. Als voor een project meerdere samenhangende activiteiten worden vergund in afzonderlijke vergunningen dan staat het de desbetreffende gerechtelijke instantie vrij om deze procedures te bundelen. De procedures kunnen de gerechtelijke instanties dan bijvoorbeeld gezamenlijk op één zitting behandelen en ook één uitspraak doen. Dit neemt niet weg dat elke, al dan niet, vergunde activiteit op zijn eigen merites wordt beoordeeld.

3. Regels voor geur en geluid zijn in hoge mate gedecentraliseerd naar gemeenten, wat in de praktijk leidt tot afwijkende regelgeving. Op welke manier borgt u een gelijk speelveld en voorkomt u dat bedrijven te maken krijgen met specifieke eisen van decentrale overheden die afwijken van de landelijke standaard?

Antwoord:

Decentraal tenzij en lokale bestuurlijke afwegingsruimte zijn uitgangspunten bij het stelsel onder de Omgevingswet. Dat is één van de redenen dat de thema's geur en geluid gedecentraliseerd bij de gemeente zijn neergelegd. Daar was (bestuurlijke) consensus over. Het is voorzien dat er, vanwege het lokale karakter van deze thema's, verschil in regels zou kunnen zijn. Dit geldt ook voor veel andere thema's, denk met name aan de ruimtelijke thema's als hoog- of laagbouw. Binnen het stelsel is er een gelijk speelveld. Dat wordt namelijk gevormd door de instructieregels van het Rijk in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Dat vormt de landelijke standaard. Maar daarbinnen is een lokale afweging mogelijk.

4. Door de verschuiving van vergunningplichten naar algemene regels en de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), verschuift het toezicht naar handhaving

⁵¹ Bijlage bij *Kamerstukken I* 2025/26, 33.118/34.986, HB.

achteraf. Gemeenten lopen hierdoor legesinkomsten mis, terwijl de werklast voor toezichthouders en handhavers toeneemt en er onvoldoende capaciteit is om goed toezicht te houden. Is dit probleem bij u bekend? Zijn hier gesprekken over gaande met de VNG? Wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat de gemeenten en omgevingsdiensten voldoende mensen en middelen hebben om dit toezicht achteraf uit te voeren, zonder dat de veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving in het geding komen?

Antwoord:

Het probleem als gevolg van de verschuiving van vergunningplichten naar algemene regels door de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is bekend. Ik heb geen signalen ontvangen dat de veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving op dit moment in het geding komen.

Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Wkb is door Cebeon een onderzoek naar de financiële effecten voor gemeenten uitgevoerd.⁵² In het onderzoek heeft Cebeon, in overleg met VNG, BZK, enkele gemeenten en een expertgroep de veranderingen in kaart gebracht. Bij een steekproef van 26 gemeenten is vervolgens onderzocht wat de gevolgen van de verandering zijn in termen van menskracht en middelen. Naar aanleiding van het onderzoek zijn met de VNG afspraken gemaakt over compensatie van de invoeringslasten. Uit het onderzoek is geen eenduidige raming van de extra lasten als gevolg van veranderingen in de handavingsinspanning naar voren gekomen. Om die reden is besloten om de lasten als gevolg van het verschuiven van de handavingsinspanning mee te nemen in de integrale financiële evaluatie van de Omgevingswet. Met de VNG is afgesproken dat op basis van dat onderzoek nader zal worden gekeken naar financiële compensatie.

Zoals aangegeven in mijn brief van 12 juni 2026 aan de Tweede Kamer⁵³ zal in de eindevaluatie van de Wkb, die ik uw Kamer eind volgend jaar zal toezenden, nadrukkelijk aandacht worden besteed aan de gevolgen van de Wkb op de beschikbare menskracht en middelen bij gemeenten.

5. Het Omgevingsloket en de vergunningcheck blijken in de praktijk een digitaal doolhof te zijn vol juridische taal met een ontmoedigend aantal vragen. Bovendien werkt het systeem zo dat een eenmaal ingediende foutieve aanvraag niet gewijzigd kan worden, maar helemaal opnieuw moet worden ingediend. Werkt dit systeem het niet aanvragen van een vergunning voor eenvoudige werkzaamheden niet in de hand? Melden zich meer mensen bij de gemeente voor eenvoudige aanvragen? Deze leden lezen hier graag een toelichting op.

Antwoord:

Het Omgevingsloket is een digitale weergave van de huidige regelgeving die is opgenomen in het DSO en de Vergunningcheck speelt een belangrijke rol bij het inzichtelijk maken van benodigde vergunningen. Bevoegde gezagen zetten zich in om de regelgeving zo zorgvuldig mogelijk te vertalen naar toegankelijke vragen. De Omgevingswet gaat uit van de fysieke leefomgeving als een samenhangend geheel. Daardoor kan de indruk ontstaan dat bij een vergunningsaanvraag meer aspecten worden betrokken dan onder eerdere wetgeving. Veel van deze aspecten speelden echter ook voorheen al een rol bij de beoordeling van aanvragen, maar waren destijds niet altijd zichtbaar voor initiatiefnemers. Deze aspecten werden namelijk door het bevoegd gezag aan de achterkant bekeken en afgewogen. Het Omgevingsloket en de Vergunningcheck maken deze afwegingen eerder in het proces zichtbaar. Dat vergroot de transparantie voor initiatiefnemers, maar tegelijkertijd kan deze stap als omvangrijk of complex worden ervaren. Het verbeteren van de gebruiksvriendelijkheid van de dienstverlening heeft voortdurende aandacht. Daartoe worden onder meer gebruiksgegevens geanalyseerd, gebruikerspanels ingezet en ondersteunende hulpmiddelen ontwikkeld, zoals schrijfwijzers voor bevoegde gezagen die vragenbomen en aanvraagformulieren opstellen.

Het klopt dat een aanvraag die verkeerd is ingediend (indiener heeft bijvoorbeeld de verkeerde activiteit aangevraagd) niet kan worden gewijzigd.⁵⁴ In een dergelijk geval dient de aanvraag ingetrokken te worden en daarna opnieuw ingediend te worden. Wel kan de initiatiefnemer de

⁵²Bijlage bij Kamerstukken II, 2021/22, 34.453, nr. 32, onderzoek in het kader van artikel 2 Financiële verhoudingswet.

⁵³ Kamerstukken II 2025/26, 34 453, nr. 33. Monitoringsrapportage Wet kwaliteitsborging voor het bouwen 2025

⁵⁴ Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, p. 165 (MvT Omgevingswet).

aanvraag aanvullen en toevoegen. Of een aanvraag als 'eenvoudig' wordt beschouwd, hangt af van de persoonlijke situatie. Daardoor is niet precies aan te geven hoeveel initiatiefnemers uiteindelijk bij de gemeente terechtkomen.

6. Ook het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) blijft volgens veel gebruikers moeilijk te gebruiken. Kunt u aangeven hoeveel publieke middelen inmiddels zijn uitgegeven aan het DSO en waarom het gebruiksgemak nog steeds onvoldoende is?

Antwoord:

Tot en met 31 december 2025 is een bedrag van € 226,4 miljoen geïnvesteerd in de afbouw van het DSO-LV. Voor de afronding van de nog openstaande restpunten is additioneel een bedrag van circa € 12 miljoen gereserveerd.⁵⁵

Ik blijf mij inzetten voor de doorontwikkeling van het DSO-LV, waarbij de focus ligt op het verhogen van de gebruiksvriendelijkheid en het verder optimaliseren van het systeem voor alle betrokken partijen. In de beantwoording van vraag 5 van uw fractie en vraag 13 van de GroenLinks-PvdA-fractie ga ik nader in op mijn vervolgstappen voor de gebruiksvriendelijkheid van het DSO.

7. De Omgevingswet is juist bedoeld om alle belangen in de fysieke leefomgeving integraal af te wegen. De regering komt ondertussen met sectorale noodwetgeving, zoals het voorstel voor de Wet op de defensiegereedheid. Erkent u dat de keuze voor specifieke sectorale wetgeving de fundamentele en de rechtmatigheid van de Omgevingswet kan ondermijnen? Wat maakt dat de regering desondanks deze keuze maakt? Deze leden lezen hier graag een toelichting op.

Antwoord:

In de Omgevingswet zijn op rijksniveau voor verschillende beleidssectoren regels opgenomen in één stelsel, zoals milieuregels, bouwregels, geluidregels en waterregels. Nieuw (EU) beleid kan ertoe leiden dat deze regels moeten worden aangepast. Zo wijzigt het genoemde voorstel het stelsel met het oog op de defensiegereedheid, in plaats van een afzonderlijke sectorale wet, naast de Omgevingswet. Zoals in de kabinetsreactie aangegeven is, kunnen gereedstellingsactiviteiten – zoals opgenomen in de Wet op de Defensiegereedheid – soms niet wachten op de noodzakelijke aanpassingen van het stelsel van de Omgevingswet. Om het stelsel te bewaken is afgesproken dat afwijkingen van reguliere regels in de Omgevingswet alleen plaatsvinden als het noodzakelijk is en geldt de afwijking slechts tijdelijk. Ook is er een inspanningsverplichting opgenomen om de gereedstellingsactiviteiten met de reguliere instrumenten van de Omgevingswet mogelijk te maken.

8. Door de combinatie van open normen (zorgplichten), onduidelijkheid over het activiteitenbegrip en het afwachtende gedrag van overheden, ervaren ondernemers in de praktijk een soort 'omgekeerde bewijslast' wanneer zij met innovatieve oplossingen komen. Gemeenten durven experimenten met bijvoorbeeld nieuwe stalsystemen niet meer te vergunnen. Hoe zorgt u ervoor dat ondernemers de noodzakelijke stappen kunnen zetten in verduurzaming en innovatie, als het huidige wettelijke stelsel leidt tot onzekerheid, dure onderzoeken en uitstel van bestuurlijke keuzes?

Antwoord:

Open normen, zoals doelvoorschriften en zorgplichten bestonden ook in de oude milieu- en bouwwetgeving voor de Omgevingswet. Waar mogelijk is juist voor doelvoorschriften gekozen, omdat die ruimte laten voor zelfgekozen maatregelen en innovatie. Daarnaast gelden er soms concrete middelvoorschriften, zoals voor huisvestingssystemen voor landbouwhuisdieren. Ook dan kunnen ondernemers innovatieve technieken in stallen gebruiken. Hiervoor kan wel toestemming nodig zijn van het bevoegd gezag. De Omgevingswet heeft het omgaan met specifieke zorgplichten gestroomlijnd en het bevoegd gezag maatwerk mogelijkheden geboden waardoor het mogelijk is om beter aan te sluiten bij de lokale context en adequaat te kunnen reageren op gebruikruimte vraagstukken. Wel kan de beschikbare gebruikruimte beperkt zijn in situaties waar de feitelijke staat van de fysieke leefomgeving nog te wensen overlaat.

⁵⁵ Rijks ICT-dashboard

9. De Evaluatiecommissie Omgevingswet signaleert een toename van 'vrijwillige programma's' en beleidsnota's van overheden buiten de formele instrumenten van de Omgevingswet om, waarvan de juridische status onduidelijk is.⁵⁶ Het risico hiervan is dat noodzakelijke procedures, zoals de verplichte participatie, gepasseerd worden en de democratische controle nagenoeg ontbreekt. Welke maatregelen neemt u om deze ontwikkeling te stoppen?

Antwoord:

Zoals in de kabinetsreactie aangegeven, wordt in de beleidspraktijk ook met andere soorten programma's gewerkt, zoals begrotingsprogramma's. Bij het kerninstrument 'programma' onder de Omgevingswet staat echter het maken van keuzes over de fysieke leefomgeving centraal. In het wetsvoorstel Wijzigingswet Omgevingswet stelselaspecten dat ik binnenkort hoop te kunnen voorleggen aan uw Kamer wordt het instrument 'programma' verduidelijkt en verbeterd.

10. Bij de toelichting op deze evaluatie bleek dat een aantal zaken buiten de opdracht van de Evaluatiecommissie Omgevingswet valt.⁵⁷ Wie heeft de opdracht van de Evaluatiecommissie vastgesteld en hoe luidt deze precies? Zijn hierop aanpassingen mogelijk?

Antwoord:

De opdracht van de Evaluatiecommissie is vastgesteld door de voormalige minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in het instellingsbesluit⁵⁸ en uitgewerkt door de Evaluatiecommissie in haar plan van aanpak.⁵⁹ Dit plan van aanpak is op 4 december 2023 met uw Kamer gedeeld. De aanpak van de commissie beslaat zes jaar, van 2024 tot en met 2029. De onderzoeken van de commissie richten zich op de kerninstrumenten.

In het kort luidt de opdracht van de Evaluatiecommissie: "de evaluatie van de doeltreffendheid en de effecten van de Omgevingswet in de praktijk. [...] Bij de evaluatie wordt het gehele stelsel van de Omgevingswet in ogenschouw genomen".⁶⁰ Daarbij zijn vijf hoofdonderwerpen geformuleerd:

- 1. In hoeverre de vier verbeterdoelen van de stelselherziening van het omgevingsrecht zijn gerealiseerd*
- 2. Of het wettelijke kader van de Omgevingswet een geschikt instrumentarium biedt om de maatschappelijke doelen, bedoeld in artikel 1.3 van de Omgevingswet, te realiseren*
- 3. In hoeverre de zes kerninstrumenten van de Omgevingswet toereikend zijn voor de verschillende overheidslagen om hun verschillende taken uit te voeren*
- 4. In hoeverre het wettelijke kader van de Omgevingswet bijdraagt aan een adequate uitvoeringspraktijk voor burgers, bedrijven, organisaties en overheden*
- 5. Op welke wijze wordt vormgegeven aan de nieuwe elementen van het stelsel van het omgevingsrecht en hoeverre dit volstaat*

De scope van de evaluatie staat vast, wat betekent dat onderwerpen als het technisch functioneren van het DSO en de financiële effecten van de Omgevingswet geen onderdeel van de evaluatie zijn. Dat geldt ook voor het bereiken van de maatschappelijke doelen (art. 1.3 Ow) van de wet. Dit wordt onderzocht door het Planbureau voor de Leefomgeving bij hun evaluatie van de nationale omgevingsvisie.⁶¹ Binnen de kaders van haar opdracht mag de Evaluatiecommissie prioriteit geven aan onderwerpen die in de praktijk relevanter blijken dan oorspronkelijk in het plan van aanpak was aangenomen.

11. Kunt u aangeven wat er tot op heden is gebeurd met de uitkomsten van de evaluaties?

Antwoord:

De bevindingen die de Evaluatiecommissie in haar eerste twee reflectierapporten presenteerde zijn waar nodig meegenomen in de verschillende lopende acties vanuit het ministerie van BZK.

⁵⁶ Bijlage bij Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HB, p. 31.

⁵⁷ Bijlage bij Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HB, p. 36; Technische briefing toelichting Evaluatiecommissie Omgevingswet op Reflectierapport Omgevingswet 2025 'Werk aan de Winkel' bij de commissie I&W/VRO, 9 juni 2026.

⁵⁸ Instellingsbesluit Evaluatiecommissie Omgevingswet, Stcrt. 2022, 33206.

⁵⁹ Bijlage bij Kamerstukken I 2023/24, 33.118, FX

⁶⁰ Bijlage bij Kamerstukken I 2023/24, 33.118, FX, p. 13

⁶¹ Zie bijvoorbeeld Planmonitor NOVI 2024: <https://www.pbl.nl/publicaties/planmonitor-novi-2024>

Daaronder vallen de uitvoeringsondersteuning van bevoegde gezagen, de doorlopende inzet voor het doorontwikkelen van het DSO en diverse wetgevingstrajecten zoals de Wet versterking regie op de volkshuisvesting.

Veel van de aanbevelingen van de Evaluatiecommissie zijn ook op andere bevoegde gezagen en gebruikers van de Omgevingswet gericht.⁶² In die zin zijn de rapporten van de commissie een aanmoediging aan alle gebruikers bij het werken met de Omgevingswet. Zo zetten gemeenten, de VNG en het Ministerie van BZK zich gezamenlijk in voor het leren werken met het omgevingsplan in het licht van de transitie tot 2032. Het tweede rapport van de commissie is hierbij een steun in de rug.

12. De Evaluatiecommissie Omgevingswet stelt dat de beoogde samenhangende benadering van de leefomgeving onder druk staat.⁶³ Hoe kunt u verklaren dat een van de kernredenen voor invoering van de Omgevingswet juist nu lijkt te verslechteren in plaats van te verbeteren?

Antwoord:

De Evaluatiecommissie Omgevingswet geeft in haar reflectierapport 2025 aan dat zij zich zorgen maakt over de samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving vanwege de versnipperde vergunningaanvragen, het gebruik van de BOPA en nieuwe sectorale wetsinitiatieven. Zoals ook aangegeven in de kabinetsreactie op het rapport van de Evaluatiecommissie Omgevingswet komt de samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving tot uiting in de toepassing van de instrumenten onder de Omgevingswet, zoals de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Gemeenten en provincies moeten uiterlijk op 1 januari 2027 beschikken over een omgevingsvisie. Gemeenten krijgen tot eind 2031 de tijd om te komen tot één omgevingsplan. De verdere voltooiing van de transitie en verandering bij bevoegde gezagen om te werken met en volgens de bedoeling van de Omgevingswet is geen eenvoudige opgave. Het vraagt energie en inzet van alle betrokkenen. De bevoegde gezagen worden bij de verandering door het Rijk en de koepels ondersteund.

13. Gemeenten geven volgens deze leden aan dat het omzetten naar één integraal omgevingsplan een enorme en complexe opgave is. Acht u het realistisch dat alle gemeenten de deadline van 2032 halen, zeker gezien de beperkte capaciteit bij veel kleine gemeenten?

Antwoord:

Ik erken dat het omzetten naar één integraal omgevingsplan voor zowel kleine als grote gemeenten een omvangrijke en complexe opgave is. De overgang naar het omgevingsplan vraagt een zorgvuldig proces waarin bestaande bestemmingsplannen, lokale verordeningen, vergunde rechten en andere onderdelen van het gemeentelijke regelbestand worden geïntegreerd in één integraal omgevingsplan. Dit vereist een multidisciplinaire en nieuwe manier van werken, en daarmee ook een verandering opgevoerd en cultuurverandering.

Het streven blijft onverminderd gericht op afronding binnen de wettelijke transitieperiode tot 2032. Het is van belang om de transitieperiode niet te verlengen om de beoogde doelstellingen van de Omgevingswet te realiseren en daarbij niet twee systemen naast elkaar te laten bestaan wat leidt tot extra complexiteit voor initiatiefnemers. Het kabinet wil een slagvaardige overheid zijn die uitvoerbaarheid centraal stelt en regels, processen en procedures vereenvoudigt waar dat kan.

Om gemeenten hierbij te ondersteunen zet ik mij, samen met VNG, in op kennisdeling en leertrajecten. Momenteel zijn 213 van 342 gemeenten actief in de productieomgeving van het DSO als het gaat om het publiceren van omgevingsplannen. Het aantal gepubliceerde omgevingsplannen zegt echter niet alles. Minstens zo belangrijk is de inhoudelijke opbouw van het omgevingsplan en de mate waarin gemeenten hun bestaande regels samenhangend integreren in het nieuwe omgevingsplan.

⁶² Bijlage bij Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HB.

⁶³ Bijlage bij Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HB, p. 4.

14. Het rapport laat zien dat de buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) massaal wordt gebruikt.⁶⁴ Is dit niet een teken dat het omgevingsplaninstrument onvoldoende functioneert? Hoe voorkomt u dat deze tijdelijke oplossing structureel wordt?

Antwoord:

Het beeld wat u hier schetst over dat het omgevingsplaninstrument onvoldoende functioneert herken ik niet. Zolang de transitieperiode nog loopt waarin gemeenten het tijdelijke deel van het omgevingsplan omzetten naar het nieuwe deel, kan niet geconcludeerd worden dat het omgevingsplaninstrument onvoldoende functioneert.

⁶⁴ Bijlage bij Kamerstukken I 2025/26, 33.118/34.986, HB.